

Fyn - midt i Verden: Da industrien kom til Fyn

Idéer til brug af udstillingstemaet i et undervisningsforløb i gymnasiet.

Materialet er udviklet af Anne Melillo i samarbejde med Odense Bys Museer

Udsnit af "Gruppebillede af arbejdere hos Erik Stokkebyes Cigar- og Tobakfabrik i Odense", 1900. Odense Bys Museer

Lars K. Christensen skriver i artiklen: "Industrisamfundets kulturhistoriske betydning", Nordisk Museologi 1-2005, s. 7 om bevaring af industrisamfundets kulturhistorie:

"... Indsamling kan tjene rent industri- eller teknologihistoriske formål, som f.eks. at kunne dokumentere for eftertiden, hvordan en bestemt produktion har fundet sted. Men det er vigtigt, at der også indsamles ud fra et bredere kulturhistorisk sigte, som kan dokumentere ikke blot produktionen af ting, men også produktionen af sociale relationer. ... Den store udfordring er naturligvis, hvordan vi dokumenterer og formidler sociale relationer og kulturel praksis gennem industriarbejdets genstande..."

Et af temaerne i "Fyn - midt i Verden" er "Da industrien kom til Fyn". Temaet har vægt på Odenses industrialisering. Det er en overraskende lille sektion, som gæsten møder i kælderetagen på turen gennem udstillingen. Overraskende lille, fordi Odense har været landets næststørste industriby. Det overordnede spørgsmål, selve udstillingstemaet rejser, er: "Hvorfor er det svært at udstille industrisamfundet?". Et af svarene er, at udstillingen skal ses i kontekst med industrikulturens arv i selve byrummet, og med fotografier og erindringer fra livet i fabrikkerne.

Da industrien kom til Fyn, i udstillingen "Fyn - midt i verden".

Et arbejde med selve udstillingstemaet "Da industrien kom til Fyn" kan ske som en introduktion til eller en opsummering af et arbejde med læreplanens kernestofpunkt om industrialiseringen. Med udgangspunkt i udstillingstemaet kan eleverne selv formulere spørgsmål til Odenses industrialisering. Mon ikke spørgsmålene bliver noget i retningen af nedenstående:

- Hvilken historie fortæller museet gennem sit valg af genstande om Fyns (og specielt Odenses) industrialisering?
- Hvilke industrier belyses?
- Hvad får vi at vide om dem?
- Hvad får vi at vide om starten, udviklingen og afslutningen af industrialiseringen?
- Hvor produceres i dag?

- Hvad fortæller udstillingen om fabrikanterne? Og om arbejderne?
- Og hvad fortæller udstillingen om forholdet mellem de to grupper?
- Hvilken type genstande er valgt ud til udstillingen?
- Hvad fortæller genstandene om produktionen - og om efterspørgslen?
- Hvilke er genkendelige og hvilke er overraskende fremmedartede?

Udstillingstemaet starter og slutter med handsker fra den førindustrielle handskefremstilling til den sidste slagteriarbejderbeskyttelseshandske på det nedslagne slagteri. Hvad fortæller handskerne om Odenses industrialisering?

Herudfra kunne opbygges et forløb om Odenses, Fyns eller Danmarks industrialisering, måske i kombination med et projektarbejde, som det, 1z og jeg gennemførte nedenfor:

Industrialismens Odense

For to år siden blev jeg kontaktet af et gymnasium i Virum, hvis 1.g'ere skulle på studietur til Odense. Havde jeg mon en 1.g, der ville vise dem rundt? Vi fik lov at tilrettelægge 3 dage som en alternativ årsprøve, der afsluttedes med, at klassen i små grupper viste Virum-elever rundt i industrialismens Odense.

Der var 3 krav til rundturen: Den skulle vare 1½ time, vinklingen skulle være til 1.g'ere, der ikke kendte byen, og de centrale industrimonumenter skulle indgå. Rundvisningen forberedtes i matrixgrupper, der i første runde forberedte et industrimonument hver, og i anden runde blev grupperne sammensat på tværs, så eleverne blev specialister i hvert sit monument i gruppen. Manuskripterne blev afprøvet og afleveret, incl. en præcisering af, hvor "guiden" skulle stå, og hvad grupperne ville vise de enkelte steder. Trafiklarm, pladsforhold, åbningstider, etc. indgik i planlægningen. Efterfølgende mødtes vi ved bymuseet og sluttede med en quiz mellem grupperne. I den efterfølgende evaluering blev "kammerat-fremlæggelserne" positivt vurderet.

Det var en luksus at have tre dage til forløbet, men et lignende projektarbejde kan fint indgå i den almindelige historieundervisning, eller i forbindelse med dansk-historie opgaven.

Materialet er udviklet af gymnasielærer Anne Melillo i samarbejde med Odense Bys Museer

Litteratur:

- Om udstillingen: Odense Bys Museer: *Fyn – midt i verden. Bag kulisserne i Møntergården*. 2013
- Om museer og udstillinger i gymnasieundervisningen: Larsen (2008), Ane Hejlskov og Sally Thorhauge: *Museumsgrundbogen. Kunsten at læse et museum*. Systime 2008
- Som indgang til teknologihistoriske spørgsmål har jeg brugt DTUs hjemmeside om teknologihistoriske metoder <http://www.historie.dtu.dk/Omos/HistoriskMetode> Internalisme, eksternalisme og kontekstualisme er mest tilgængelige. Udvides emnet med livet i fabrikkerne, er <http://odensebilleder.dk/billedstart.asp> en fantastisk billedbase.
- En arbejdererindring: Væver Rasmus Madsens erindringer: http://natmus.dk/fileadmin/user_upload/natmus/danmarksnyeretid/Dokumenter/Industrikultur/NIHA_eksempel.pdf
- Om læring på udstillingsbesøg: Falk (2000), John H. og Lynn D. Dierking: *Learning from Museums. Visitor Experiences and the Making of Meaning*. Alta Mira Press
- Om hovedfaser i Fyns industrialisering: <http://www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/imported/files/www.kulturarv.dk/kulturarv/industrisamfundet/kort/fyn.pdf>
- Mulighederne for at sml. landkommunerne med Odense: <http://www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/imported/files/www.kulturarv.dk/kulturarv/industrisamfundet/kort/fyn.pdf>
- Begrebsanalyse: Hvad er industri? http://www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/kulturarv/publikationer/emneopdelt/museer/seminar_280803/rapport.pdf s. 13 ff.
- Befolkningens erhvervsfordeling og bybefolkningens del af befolkningen: http://www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/kulturarv/publikationer/emneopdelt/museer/seminar_280803/rapport.pdf s.58
- Ind i fabrikken, om erindringer, s. 59 http://www.kulturstyrelsen.dk/fileadmin/user_upload/kulturarv/publikationer/emneopdelt/museer/seminar_280803/rapport.pdf

Om industriminder i Odense:

Tasso/Albaniområdet som nationalt industriminde:

- <http://www.kulturstyrelsen.dk/25-fantastiske-industrier/5-tassoalbaniområdet/>
- <http://www.kulturstyrelsen.dk/25-fantastiske-industrier/5-tassoalbaniområdet/paa-tur-til-tassoalbaniområdet/>
- <http://www.kulturstyrelsen.dk/25-fantastiske-industrier/5-tassoalbaniområdet/arbejdslivet-tassoalbaniområdet/>

Om Brandts Klædesfabrik som industriel kulturarv:

- <http://www.kulturstyrelsen.dk/index.php?id=20686>

Om Slagterierne på Rugårdsvej som industriel kulturarv:

- http://www.kulturstyrelsen.dk/kulturarv/kommune-og-turisme/industrikultur/industrialhistoriens-danmarkskort/slagterierne-paa-rugaardsvej/?tx_wtgallery_pi1%5Bshow%5D=109561285&cHash=de54af785a8b7398e34937a5c3c20933

Om Thomas B. Thrige som industriel kulturarv:

- <http://www.kulturstyrelsen.dk/index.php?id=20763>

Om Odense Stålskibsværft som industriel kulturarv:

- <http://www.kulturstyrelsen.dk/index.php?id=20771>

Om Odense i dag:

- <http://www.byhistorie.dk/den-moderne-by/>